

sertationis Chymiatechnicae

A
28
493

BIBLIOTECA HISTÓRICAL
GRANADA

Sala: A

Estado: 28

Numero: 493

0
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19

BIBLIOTECA NACIONAL
GRANADA

Sala:

A

Estante:

28

Numero:

493

SOLIS E PVTEO
EMERGENTIS:

sive

DISSERTATIONIS
CHYMIOTECHNICÆ

LIBER TERTIVS.

*Qui est clavis & manuductio in libros Theophrasti Paracelsi, ubi abstrusa
explicantur, deficientia suppleuntur.*

RECENSENTE

IOHANNE RHENANO, MEDICO.

FRANCOFVRTI,

Impensis Antonij Hummij.

M. DC. XV.

123735685

SOLIS E PVTEO
EMERGENTIS

DISSSERTATIONIS
CHYMIO TECHNICA

LIBER TERTIUS

Quis clavis & manu ductio in libro Theophrasti Paracelsi tractatu de Chymia
explicentur, de fidei & sapientia

REGENSIS

IOHANNIS RHEINANO, MEDICO

FRANCOFURTI

apud Johannem Henschelium

M. DC. XX.

AD LECTOREM
AMICISSIMUM

MAle à plurimis, præsertim aduersariis nostris, Theophrastus Paracelsus audit, quod in Chymia effectus ipsius non semper respondeant libris, æquissime & amicissime lector. Sed si homines eiusmodi rem recta ratione ponderare vellent, facile conspicerent, sese eiusmodi macula præter meritum Theophrastum conspurcare operam dare. Nam Theophrastus noster alios philosophos secutus ignorantibus haud omnia plane, sed præcipua philosophice (vti ipse in tractatu de tinctura physicorum & aliis in locis fateatur,) scientibus aperte scripsit. Imo, ne quid desit, conscripsit tractatum aliquem, quem ipse clauem, aut manu ductionem in suos libros indigitare voluit, ad quendam amicum; qui quidem non prodiit, sed ad hoc vsque tempus apud paucos delituit. Vt igitur Theophrastus in posterum cauillationes aduersariorum effugere queat, dictam clauem, cum aliis nonnullis secretis, quæ ipsius libris haud mediocrem afferunt lucem publici iuris fieri volui, haud dubitans, quin à bonis meum hoc in literariam rem publicam studium æqui bonique consulatur, Vale & me ama.

THEOPHRASTI PARACELSI

IN SVAM CLAVEM, VEL PRA-

xin manulem

PRÆFATIO.

Quamuis in nostris libris veram auri potabilis, vi & eiusdem essentia, sulphuris & tinctura preparationem atis superque, nec non copiose in lucem emisimus; maximo tamen studio cauimus, ne aliter, quam stilo Philosophico, eiusmodi arcana in filiorum doctrinae gratiam, quibus & illa meridiano sole clariora oculis subiciuntur, ita, ut nulla ratione de nobis conqueri possent, explicarentur. Attamen, quum arcanum philosophicum, & verum auri calcinandi modum, cum aliis secretis nonnullis satis rigide, ardue ac occulte perstringamus, non nihil pijs doctrinae filijs hoc nostro scripto reuelaturi sumus; Ea vero methode ac via, qua per antiqui philosophi in pandendis suis arcanis incedere solebant, imo ea lege, ne mandatum illud Christi, sanctimonium canibus dari, margaritas sue porcis proiici serio prohibentis, transgrediamur. Si cui omnipotens Deus oculos aperuerit, atque intellectu cor illuminauerit, is per hoc nostrum scriptum omnium dextre philosophantium summum & arcanum bonum, ac dudum optatam metam summa anime sue cum letitia & gaudijs acquirere & assequetur. Cuncti autem impii scortatores, avari, & adulteri, omnesque veram doctrinam Christianam cane & angue peius persequentes, ad nouissimum usque iudicii diem ab arcanis hisce arcentor. Nam quicumque dictis illis reprobis, vel minimum yeo aperit, is Deo iustissimo, ut caelestis sigilli fractor in die illo magno grauissimas dabit poenas. Quam orbem unumquemque admonitum ego volo, ut, utile ac salutare hoc meum consilium equi bonique faciens apertis oculis probeque circumspiciat, ne caecutiens in quopiam ex hoc numero delinquat. Si cuius à Ter Maximo Deo intellectus

illustratur, ut ad operationis huius finem perueniat, ille imprimis summa animi deuotione ex solis viribus patri luminum & scaturigini omnis boni gratias, quas animo concipere potest, maximas agat: deinde proximum suum, ut semetipsum diligat, omnibusque beneficijs ex toto suo corde afficiat. Quod si fecerit, omni semoto dubio ab omnium gentium iudice sempiterna gloria ornabitur coronabiturq;, ut deinceps in eiusmodi verba erumpat: Domine, tuus est honos, tua est gloria, & omnia, quod in caelis & terra est, tuum est. Tua me constituit manus; magnum tu me reddidisti inter filios hominum supra terram. Tuum ego inter illos nomen extuli & magnificauit e gentibus & pauperibus tuo mihi concesso beneficio benefeci & inserui; agrotos & egenos visitavi atq; tuum mihi concreditum talentum fideliter inter ipsos distribui: iam omnia tibi offero, reddo, trado & in manus tuas commendo; tibi in triuina maiestate & gloria sit laus & honor in sempiterna secula: Amen.

CAP. I.

Methodus & processus veram philosophicam calcem auri conficiendi.

Recipe Leonem Vngaria oriundum, eumque ter per aqua nigra corpus serpere permittite, ut supra modum pulcher & gloriosus fiat. Leonem hunc ita depuratum in sua appropriata aqua pluuia dissolue, & omnia eius membra cum sale naturae destrue, atque vide, ut omnes res aduentitiae, & alienae à corpore destructo modis omnibus separentur & abluantur. Hoc peracto, recta via incessisti, ferumque tuum leonem perquam cicurem & obsequentem fecisti. Accipe corpus hoc resolutum & floribus sulphuris admixtis illud aliquot diebus & noctibus leuiter ad reuerberandum se pone, accipiesque pulcherrimum & rubicundum puluerem, quem ad vltiores vsus, etiam me non monente, reseruare non dubitabis.

Sin vero rubei illius leonis puluerem dictum in oleum conuertere volueris, hoc procedito modo.

Accipe huius pulueris partem vnā, aquilæ meridionalis coagulata, ter per niueam aquam congelatam eleuata, ita, vt singulis vicibus noua substituatur aqua (tunc enim aquila clarissima fit, & optime præparatur) partes tres, misce & pone in vitrum mediocris altitudinis, & appposito satis amplo capitello, illud in catinum, vbi arena calami crassitiem non excedit in fundo, constitue, & postmodum arenæ tantum appone, vt duos digitos latos supra materiam in vase contentam emineat. His ita ritè peractis, eleua aquilam conuenientibus ignis gradibus, sublimatam materiæ restitue, & rursus eleua, id que aliquoties ad quinque videlicet vices. Materiam autem in fundo residuam aliquot septimanis in spiritu vini rotato resolue, solutionemque in Mariæ balneo abstrahe, & cum spiritu vini aquila eleuabitur in alembicum, suauis, & omnis corrosionis experte illo leonis rubei rubeo sanguine in vase remanente. Hoc illud est oleum, cuius nos in libris nostris de membris contractis facimus mentionem, quod nimirum ex integro auri corpore in succum, aut oleum præparatur.

CAP. III.

Aurum sclopeticum hac conficitur Methodo.

Recipè ventriculi strutiocameli in terris nati, & artificis opera ad summam cristallinamque transparentiam purgati partem vnā, aquæ niuæ coagulata, vel aquilæ per artē philosophicam depurata tantundem. Ex hisce probe probeque cum trib. argillæ partibus mixtis, exiccatis, & in globulos formatis, secundum artis Chymicæ Cheirotechniam aquam, siue gluten propelle. Caue autem, ne ignis nimium augeatur, alioquin alembicum cum recipiente, non sine corporis tui discrimine

mine

mine amittes. In partibus tribus huius aquæ dissolue auri per aquilam nigram philosophicam optime purgati partem vnā. Dissoluto auro, pone in maris balneo, spiritusq; humidus destillando separa, ad olei vsque formam, in quam guttatim tartari oleum instilla, & magnos edet ebullitionis strepitus: quando strepitus desierunt, affunde plus olei tartari, donec nulli amplius strepitus percipiuntur, & super tripode in balneo vaporoso colloca, & omne aurum cadit, ex percussione in fundū, quod cum aqua pluuia destillata probe lotum & edulcoratum in pixide lignea, vel patina vitrea in hypocausto per se, & non secundum fornacem, siccescat. Nam si alio modo exiccetur, sponte flammam concipit, & maximo cum tonitu & strepitu ad instar permagnæ bombardæ explosæ omnia conquassando perfringit, per inferiora tantum vires suas deorsum in modum fulminis exerendo: quare in mouendo, aut conterendo lignea, non ferrea, aut alia metallica vitæ spatula. Accipe huius pulueris partem vnā, florum sulphuris optime contritorum partes duas, quas cum spatula lignea probe commixtas pone in crucibulo tegula aliqua, quæ in medio foramen aliquod paruum habeat, vt flamma sulphuris inibi exitum habere queat, cooperto, colloca in igne circulari quo, probeque exuratur, & remanebit calx, aut puluis auri pulcherrimus, qui omnem percutiendi vim amisit, quod mirum est. Qui vim & efficaciam huius pulueris nouit, ille secundum nostram methodum procul dubio non nihil magni momenti per illum adipiscetur.

Cautela.

Nota, magnum esse periculum incaute com hoc puluere agere: quare parum super laminam ferream ignitam pone, & si omnem percutiendi vim amisit, secure cum illo

procedere potes.

CAP.

Preparatio spiritus salis ad auri quintam essentiam eliciendam.

Recipe predictum spiritum strucio camelæ ventriculi & niuea coagulata aquæ, abstrahæ omne inde phlegma per Mariæ balneum, adde postea circulati minoris partes æquales, vt in phiala colli prælongi in tepido calore per mensem digerantur: postea aliquoties destillando rectifica, & spiritum salis habebis præparatum. Spiritus iste auri calci sublimatæ affusus, summam eius essentiam & rubedinem extrahit.

Hic est ille vini spiritus, cuius passim in nostris scriptis facimus mentionem; & si vltius eius requiris vsum, nostros libros peruolue, qui ad optatum te finem comitabuntur, chirurgiam videlicet nostram magnam, vbi de auro potabili agimus, vti & nostra archidoxa, atque libros de membris contractis.

Cautela.

Sumantur aquæ coagulata libræ duæ, & ventriculi strucio camelæ ynciæ sex, quæ cum argilla probe mixtæ in globulos sunt formandæ, ex iisque exiccatis per retortam secundum artem spiritus propellendi.

Albo præterea notabis calculo, vt in duorum illorum spirituum suffusione magnam geras curam, ne ex mutua subita mixtionis efferuescentia & strepitu vitrum rumpatur, aut spiritus subtiliores euanescant, vel te ipsum discrimini exponas.

CAP. V.

Mercurii philosophici vera preparatio.

El euulgarem mercurium modo vulgari, pone illum in olla fictili, affunde aq̄ calidam, & appositas laminas ferreas
CAP. spiri-

spiritus victrioli & salis in sublimato contenti statim appetent, & mercurius viuus currens, & à vinculis liberatus erit; quem postmodum sexies sublimabis & resuscitabis. Tandem, octaua vice adhuc cum victriolo & sale; nona autem, & vltima sine resuscitatione cum oleo victrioli iusta obseruata proportione illum eleuabis, & accipies mercurium sublimatum crystallinum & pulcherrimum. Si huic mercurio sanguinem rubileonis proiicere, vt inde victum habere & sese saturare queat, si omne corrosiuum aduenitium inde separare poteris, habebis lapidem instar rubini rubeum & transparentem, quo cum omnes huius mundi diuitiæ comparari non possunt. Beatus ille, qui hosce meos sermones digito notat, & ad fixationis finem pertingit.

CAP. VII.

Acetum radicum philosophicum.

Recipe Aquæ acetosæ in spiritus terebinthinæ destillatione prodeuntis partem vnam, spiritus aceti destillati acerrimi partes quatuor, vini sublimati alcoholati partes duas, misce & ad suum tempus digere, deinde destilla duabus vicibus, & prodibit acetum nostrum radicum, quo cum corallia, margaritæ & omnis generis calcinati lapides resoluuntur. Vltiores huius nostri aceti vsum in archidoxis nostris, vbi de quintis essentiis & magisteriis agimus, item in de membris contractis libris reperies.

CAP. VIII.

Preparatio Victrioli ex Venere.

Recipe viridis æris q. v. affunde aceti destillati ad quinque digitorum transversorum eminentiam, digere in loco tepido, & acetum per inclinationem separa. Postea affunde recens acetum, donec omnis viriditas est extracta. Hasce solutiones confunde, & omnes in Mariæ balneo humiditates inde ab-

strabe, quousq; nulla amplius humiditas alembicum transit, atque crusta instar cutis in materie superficie apparet. Tunc colloca in frigidum locum, & accipies victriolum optimæ notæ. Hoc victriolum accipe, illudque in oleo, cui tres aquæ partes sunt commixtæ, dissolue, & omne, quod in tepido loco per diem & noctem non soluitur, pone ad partem. Reitera hunc laborem toties, donec dictum victriolum omne est solutum. Tunc abstracta humiditate in Mariæ balneo, donec crusta appareat, pone illud in loco frigido, vt in lapillos coeat, & accipies victriolum omnibus modis optimum, quod cultro ferreo cuprea natura in momento imbuit, & est illud Veneris victriolum ad summum fastigium spagirica arte exaltatum. Tale etiam victriolum in visceribus terræ natum reperitur; sed non in omnibus locis.

In Cypro Insula oriundum nobilissimum & optimum est, quia ex puro puro cupro sine vllis admixtis fæcibus, aut impuritatibus compositum existit, quod ipsum examen artificiose instructum satis superque demonstrat. Sed quum victriolum hoc, perquam care veniat, & non nisi magno pretio compareretur, in hoc nostro Veneris victriolo nostra manu & quidem sumptibus ac laboribus minoribus quam Cypricum illud parato acquiescimus.

Cyprus siquidem longe à nobis distat, & raro victrioli ille saphirus per mercatores non falsificatus ad nos peruenit. Hoc ipsum est victriolum philosophorum, cuius in thesauro thesaurorum, sicuti & in libello de victriolo facimus mentionem; de quo artificio cheiropaxia rubicundissimum oleum elici potest, maiorum virium, quam multi sibi persuadere possunt. Terque quaterque beatus ille, qui hac semita sine pedum offensione incedere nouit: vix vnus inter mille ad hanc metam pertingere potest. Nam sophistæ & vagabundi illi impostores omnia pede numerant aduerso, & nihil, nisi quod ipsi faciunt rectum putant, animum sibi inducentes præmunitum

hoc

hoc naturæ castellum in momento oppugnari & capi posse interim metam illam, ad quam oculos suos dirigere debebant negligunt, atque ita toto errant cælo. Natura vi compelli nequit; opus est patientia & labore; haud vna oppugnatione capitur. Num plurimos per dies annosue plurimi egregia forma virginum amore capti indefesso studio illas ambiunt, & impugnant, nec prius ab instituto desistunt, donec illas expugnaverunt, earumque compotes fiunt? Quare & tam pretiosum barbeum, tam opulentum thesaurum, sine labore ad nos peruenire arbitramur? Terra illa benedicta, quæ fert lac & mel non sine sudore, & aduersitatibus innumerabilibus capi potest, vti quilibet veræ doctrinæ filius facile sibi in memoriam reuocabit.

Est & alia hoc victriolum conficiendi methodus, qua minori cum sumptu ad illud peruenitur: sed quia non omnia omnibus propter indignos reuelanda, aut explicanda sunt, (coruo enim palpamentum in os intrudere, nullo præmissa labore præter vsum & morem esse existimamus) etiam si paucis verbis multi iuuari possent, processus ille ad Heliæ artistæ vsque seculum consignatus artis Sigillo permanebit.

CAP. VIII.

Spiritus victrioli antepilepticus.

Recipe victrioli calcinati partes duas, salis partem vnã, terræ figulinæ partes tres, misce, & destilla in modum aquæ fortis, & prodibit volatilis & præstantissimus spiritus, qui in multis morbis ad miraculum operatur crocumque martis & Veneris, nec non corallia dissoluit. Quicumque illum debita spiritus vini proportione temperare nouit, is verum spiritum victrioli antepilepticum, de quo in libris nostris passim locuti sumus, adeptus est. Spiritus iste victrioli in

Bb 2 bal-

balneo Mariæ per alembicum pelli potest, vt in suauissimi odoris, & excellentissime efficaciæ ac virium, liquorem conuertatur. Processum isthunc semper secretioribus Musis consignauimus, & illo vt arcano præstantissimo in Dei gloriam, atq; proximi salutem vsi sumus; quare & à nostris filiis iisdem Musis consecrari debet. Vulgaris ille victrioli spiritus, quo impostores vtuntur, ad capiti morbos curandos nullius est mōmēti, quia adhuc corrode[n]te & corporali qualitate pollet. Sola astra adeptis morbis repugnare possunt. Isti morbi sunt astrales, quare & medicamenta subtiliora requirunt. Hocce omnes omnino medici summo semper studio considerabunt, & summa sedulitate in id incumbent, vt eiusmodi medicamēta sibi conficiant. Vide libros nostros de morbis caducis & libros paragraphorum, vbi de victriolo ad caduci curam instituendam pertractamus.

CAP. IX.

Spiritus Vini Cenifiatus.

Recipe tartarum, aut fæces vini probe exiccatas, calcina illas forti igne, & extrahe inde sal, terrā vero mortuā bene ignitā per integrum diē leni ignis gradu reuerberato. Hęc cum satis reuerberata est, affunde spiritum vini optimum, vt in tepido loco, quantum potest, dissoluat, quando soluere cessat, p[er] inclinationem solutiua[m] separa, & recentem spiritum affunde, totiesque repete, donec sufficientem habeas, quam spiritus in balneo Mariæ separa, & remanebit in fundo massa aliqua, instar coralliorum solutorum, quam exiccata[m] in retorta ponito, atque inde spiritus pellito, & accipies spiritum nostrum vini cenifiatum, cuius vsu[m] in libris nostris passim demonstramus.

Spiritus hic maiorum est virium, quam quis sibi imaginari potest, quonominē & de eius præparatione in nostris libris omnes impios celare voluimus. Apud quemcunq; autem He-

lias artista gratia & permissione cunctipotentis Dei diuertent, illi omnia nostra arcana reuelabuntur. Sed vereor, vt non omnibus concessum sit adire Corinthos. Beatus vero, qui in hoc seculum prædestinatus natusque est. Pari hoc modo ex corallis, perlis, cancrorum oculis, & eiusmodi lapidibus spiritus elicitur, cuius vsu[m] periti & docti Medici ac Philosophi experientiæ commitemus.

CAP. X.

Arcanum Corallinum, cuius in Chirurgia nostra facimus mentionem.

Recipe Mercurii libram i. purgetur per lixiuium è calce viua & cineribus clauellatis sexies, aut septies; postea cum aceto & sale tam diu lauetur, donec in colorem cœlestem abierit, & ita ad sublimationem paratus erit.

Recipe istius mercurii lib. i. Salis petreæ bene purgati & sine sale vulgari (nam si aliquid salis adesset, supra modum fieret corrosiuum; Examen rite separati salis fieri potest in hunc modum, si sal petreæ supra laminam ignitam proiectum, omne incensum auolet, nullo salis vestigio remanente) & victrioli ruficati ana lib. 2. Misce & optime cum aceto acerrimo destillato cum ligneo pistillo contere, donec mercurius omnis sit mortificatus. Massam postea totam impone lutatæ cucurbitæ mediocris capacitatis, & secundum methodum vulgarem sublima, sublimatam denuo cum salis petreæ & aluminis calcinati partibus analogis sursum pelle. Notabis autem, quod in capitulo sub nigro colore mercurius viuus ascendit, quem seorsim vti ad hanc operationem inutilem asseruato; in medio vero cucurbitæ supra arenam sublimatum rubicundissimum apparebit, quod solum ad vsus medicos adhibemus; & quod supra illud flauum existit, ab eo separator & ad medicinam non adhibetor. Sublimatum hoc nostrum rubeum omnis corrosionis expertus est, & si cum spiritu vini eo modo, quo turpetum

minerali præparamus, rectificatum fuerit, sine omni noxa in omnibus fermè morbis, à 3. 4. 5. ad 6. grana præcipue in hydrope & gallico morbo tuto adhiberi potest. In nostra Chirurgia, vbi de corallino arcano agimus, plures huius arcani vires reperies, quas hoc in loco recensere non libet.

Hæc amicissime lector, Theophrastus Paracelsus manua-lem operationem, vel potius clauem omnium secretorum in suis libris contentorum ipse appellatur. Illa igitur vt æqui bonique consulas, summo studio obsecro atq; abs te contendo.

Iam itaque ad ea transcendere libet, quorum Theophrastus in morbum medicationibus frequentem mentionem facit, quomodo autem ipsa præparari debeant, industrio Chymiatro relinquit.

Oleum victriolico coagulatum

nostra sit prora, quod sequenti methodo est præparandum. Accipe victrioli Romani quantitatem sufficientem, illudque in olla fictili ad ignem positum tantisper coque, donec rursus siccescat, & ad flauedinem vergat: caue, ne rubescat. Hoc calcinatum victriolum in tenuemque puluerem redactum iniice in retortam probe loricatam; & lutato vase recipiente primis 12. horis lentum ignem subministra, quæ postea ad duodecim horas augebis, tandem intensissimo igne spiritus propelle, vt retorta ignescat, ad viginti quatuor horas, donec nullus omnino fumus vltèrius prodeat, colcotarque prorsus olei expers reperiat. Iam accipe liquorem hunc destillatum, & eum cucurbita vitrea in balneo Mariæ colloca, & quandiu aliquid stillat in eo serua, donec omne phlegma sit destillatum, & remanebit oleum in fundo, quod denuo in arena per retortam propulsum erit oleum pulcherrimum.

Caput porro mortuum reuerberationis beneficio calcina & destillata calida aqua extrahe sal, cuius probe purificati acci-

cipe partem vnã, olei vero partes duas, illæque collocatæ in vitrum supra arenam suauiter siccescant. Quando oleum hoc est coagulatum, diligenter inquirito pondus salis, & rursus duas partes olei adiungito, & ad coagulationem se pone, idque tandem, donec sal in duplo auctum fuerit. Iam accipe oleum hoc coagulatum, eique olei partem analogam suffunde, pone in circulatorio vase, illudque hermetico sigillo clausum, ad quatuordecim dies colloca in arenæ calorẽ, & totum coagulabitur.

Puluerem hunc præstantissimum sapientiores philosophi ad metallorum transmutationem adhibere noluerunt, sed illo ad vitæ longæ conseruationem, plurimorumque morborum propulsione vsi fuerunt. Paucienim reperiuntur morbi, exceptis pulmonis affectibus, qui huic nostro coagulato oleo victrioli non cedant, præcipue quando dulcescit. Tunc siquidem & ad pulmonem, plurimosque minerales morbos vtilissime exhibetur.

Est & iste paluis instar tincturæ, quia supra ferrum candens proiectum illud in cuprum magna cum admiratione conuertit. Transmutationem hanc multi occultarunt, plurimi vt vanam & nauici irriserunt; Proinde huic opponere volui, vt posteriores videant, metallorum transmutationem impossibilem non esse, priores vero, vel qui venerem ex Marte conficere ignorant, hoc secreto prospere vtantur fruantur. Propereamus modo ad

Magisterium victrioli

Haud exiguum est miseræ humanæ testimonium triste & miserandum illud morbi caduci malum, quod pleraque medicamenta hæctenus reiecit, & pauci, qui illud propellere potuerunt, medici reperti sunt. Quum autem nullum malum sit, cui Deus noster misericordia sua infinita medium aliquod non opposuerit, moderni Chymici ad hunc morbum præstantissimum medicamentum sua industria adinuenerunt, quod in emolumentum proximi reticere nolui, & paratur hoc modo.

Recipe

Recipe Vitrioli Romani electi quantum vis, indeque phlegma, spiritus & oleum intensissimo igne elice. Caput mortuum probe per reuerberationem vre, & omne sal cum aqua pluuia calida destillata extrahe, donec nulla acrimonia in illo reperiatur. Sal illud coagulatum denuo per se calcinato, extrahito, atq; ad quintam vsq; vicem coagulato, semper facib. reiectis, & ad caput mortuum sepositis, & erit paratum. Faeces, vel caput mortuum, diligenter exicca, illique tertia salis armoniaci parte adiuncta, pone in cucurbitam, allutatoq; alembico, sublima secundum artem, & vitrioli sulphur cum sale armoniaco in capitellum eleuabitur. Sal armoniacum hoc in aqua pluuia destillata dissolue, & videbis sulphur vitrioli fundum petere, sallem autem in aqua remanere. Sulphur hoc probe probeq; ab omni falfedine abluere, & exicca. Salem ad suos vsus coagula.

Iam itaq; coniunge liquorem vitrioli primum destillatum, sale & sulphur, illaq; ad octiduum in vase bene obturato ad digestionem sepone, & videbis faeces nonnullas fundum petere, quas diligenter a puro separato. Tandem pone purum hunc liquorem in maris balneo, atque phlegmata prolice, quamdiu illa stillant, inueniesq; liquorem in fundo viridem, qui est vitrioli magisterium infinitarum virtutum. Valet autem magisterium hoc

ad Epilepsiam,

analepsiam,

Catalepsiam,

Matricis suffocationes,

Vermium morbos,

suffocationem intellectus,

capitis dolores inueteratos,

Venenam,

Pestem,

Obstructiones &

pustulas.

In ca.

In caduco exhibentur stomacho ieiuno tres, vel quinque guttae in vini sampucini vncia dimidia, & confestim aquam claram patiens euomet, quae morbi causa est. Et si hoc magisterio aeger aliquod per tempus vitur; morbi tinctura radicitus tollitur, morbusque nunquam reuertitur.

Inter morbos chronicos, difficiles, & graues, primum obtinent ex tartaro oriundi, qui & frequentissimi sunt. Nullum enim edulium est, nullus potus, qui tartarum in sese non contineat. Proinde Theophrastus haud male loquitur, vbi dicit: neminem sanum, seu a tartareis morbis liberum esse posse hominem, nisi in eius cibo per spagiricam artem impurum a puro prius sit separatum. Nam si cibus, aut potus ad stomachum crudus transmittitur, oportet, vt stomachus, (Alchimista microcosmi) purum ab impuro separet (quod arte fieri debebat) purum ad Epur per venas meseraicas transmittat, impurum per sua loca emittat. Quando igitur digestio bona est, expultrix autem virtus debilis, statim tartareus morbus generatur, & quo digestio fortior, eo subtilior fit tartarus. Inde generantur morbi plurimi, vt pote febres, compressio thoracis, arsuria stomachi, constipatio ventris, vellepillus intestinorum, venarum meseraicarum obstructio, calculus renum & vesicae, podagra, genugra, schiatica & infiniti alii, quos hic recensere omnes longum foret. Quo autem morbi huiusmodi frequentiores sunt, & minus remedia debita ad illos reperiuntur, praecipue ad calculum vtrunq; & articulorum malum. Quocirca placuit Magni illius Basilii Valentini viri philosophi facile principis, quem obscuris verbis nobis reliquit,

Spiritus calcis vine

preparationem & usum subiungere, quae talis est. Recipe calcis viuae quantum vis, ab eaq; spiritum vini ex vino, non adusto vino, factum aliquoties per destillationem separa, ad nouem aut decem videlicet vices, vt calx illa probe sit impraegnata. Huius calcis accipe partes tres, salis tartari, optime purgati partem

Cc

vnam

vnam commisce, & adde boli armeni, vel exiccatae argillae partes octo, vel duodecim, misce denuò, & per retortam igne intensissimo Spiritus propelle, donec nulli amplius prodeunt, & accipies spiritum qui omnes spiritus figere, fixa corpora volatilia reddere, & omnes lapides, omniaque metalla dissoluere, potis est. In hoc spiritu calcis viuae dissolue oculos cancri cristallos flauos, lapidem lincis & duræ glaciei separatim, deinde coniunge per cohabationem, donec inuicem miscentur, solutioque clara fit. Et erit hæc medicina parata, qua

Curat Podagram,
Genagram,
Schiaticam,
Stomachi tartarum resolutum & coagulatum,
Calculum renum & vesicæ.

Est & aliud remedium antipodagricum, quod non semel probatum est & ex mercurio antimonio ortum trahit. Præparatur autem ad

Antipodagricum

hoc alterum, tale mēstruum. Accipiuntur sulphuris, antimonii & argenti viui singulorum vnciæ quatuor, sulphur & stibiū probè teruntur, funditur in tigillo sulphur, & argentum viui guttatim infunditur, baculo semper materiam mouēdo, post argentum viuum etiam antimonium admiscetur paulatim, & tandiu mouetur, donec fit instar pulmenti. Pulmentum hoc pone supra porphirium, & vide, vt omne probè à tigillo separet, & in frigescat. Materiam hæc etiā atq; etiam in mortario & supra porphirium tere, vt fiat in modum pollinis, affunde huic pulueri duas aquæ regis partes, vt viginti quatuor horis in leni calore dissoluatur. Solutionem hanc effunde, & aquam regalē aliam affunde, vt tres latos digitos supra materiā emineat, pone ad calorē, vt denuò dissoluatur, quod ter tibi erit repetēdū, semper recēte aqua affusa. Extractions cum aqua regis pone in arenæ calorē, & prolice aquam, inueniesque in cucurbitæ fundo

fundo massam albissimam: perge destillare igne aucto, donec spiritus quasi albi cucurbitæ orificio adherent. Tunc statim exime, & massam in retortam pone probè arena tectam, pelle igne fortiore, & exhibit primum aqua, deinde prosequere tuum laborē igne intensissimo & sublimabitur in collo retortæ materia alba, vrge vterius, donec illa alba materia in aquam quæ in recipiente est trāsierit, & sufficiet, habebisque menstrui tui partem paratam, cui adhuc oleum mercurii est coniungendum, quod hoc paratur modo.

Accipe argenti viui quantum vis, eleua per vicriolum & sal septies, deinde in phiala est sublimandum per se, donec fiat instar cristalli. Sublimatum ita purificatum tere super marmor, & cum limatura martis pone super tabula vitrea in cellam, & aliquot hebdomadarum spacio in oleo flauum dissoluetur. Ex capite mortuo extrahe sal, illudque cum oleo coniunge, & crocei aurei coloris fiet.

Mercurius antimonii

autem taliter conficitur. Recipe salis tartari in humido loco dissoluti partes duas, antimonii optimè puluerisati partem vnam misce, & in concha vitrea calore tenui exicca, vt super vitrea tabula teri queat. Iam accipe tarturi crudi, ad huius massæ pondus tere cū illa, & per retortā, aut descensum vrge in aqua frigidā, & vnciæ quatuor ex antimonii parte vna prodibunt.

Iam recipe prioris menstrui vncias quinq; olei mercurii vncias tres, mercurii antimonii vncias duas cum dimidia, aurifini drachmas sex. Ex mercurio antimonii fit cum auro amalgama, hoc modo. Accipe aurum, vel ducatum pone in mercurio, vt saltem albescat, exime ad ignem, vt calefiat, & statim dissoluetur, quod vulgaris mercurius perficere nequit, & hæc est probatio an mercurius ex antimonio extractus sit. Vel accipe calcē solis & in palma tua oppone parum mercurii antimonii, & in momento amalgamabuntur, atq; adeo incalescent, vt in manu, nisi illam amburi velis, amplius tenere nequeas. Tandē

cum reliqua mercurii parte tuum amalgama coniunge, & prædictum menstruum cum mercurii oleo in cucurbita parua illi suffunde, vigintiq; vicibus ex arena mēstruum ab amalgamate separa, massam albam qualibet vice eximendo & terendo, aquamq; rursus affundendo. Demum pone in crucibulo, vel testa & probe candefiat, vt rubescat, & omnes corrosiui spiritus euolent. Ablue aqua calida destillata, vt dulcescat, & erit paratū. Huius granum vnū in forma pillulæ quotidie ppinatum, mirum in modum operatur; quod medico perito relinquo.

Passim Theophrastus Paracelsus in suis libris olei Saturni meminit, cuius tamen præparatio cum aliis etiam hæctenus delituit, quæ tamen facilis est, & hac methodo perficitur.

Oleum Saturni.

Accipe cerussa, vellitargyrii quantum placet, & cum aceto destillato extrahe dulcedinem, ab eaq; acetum rursus separa. Accipe hanc dulcedinem Saturni, affunde bonam quantitatem iuniperi, ex baccis facti, stent inuicem clauso vase in calore mediocri, & oleum rubicundissimo calore tingetur. Effunde oleum & recens suffunde vt & illud extrahat, totiesq; eiusmodi laborem reitera, donec nullo rubeo colore amplius imbuatur. Hanc extractionem accipe, & affunde spiritum vini ad quatuor digitorum eminentiam, vt in leui calore aliquot diebus digerantur, & spiritus vini Saturni oleum apprehendet, & ab oleo iuniperi separabit. Hoc quando factum est, spiritum ab oleo iuniperi cum separatorio vase separa, & spiritum in balneo Mariæ prolice, ac remanebit oleū, vel tinctura Saturni

Ad Omnes lienis affectus,

Melancholiam,

Hypochondriacam melancholiam,

Ferocissima vlcera &

plurimos alios morbos,

præstantissima, in fundo vasis. Non dicam hic de virtutibus, quas Basilius noster illi adscribit, præsertim q̄ argentum vin-

cire

cire, & in aurū figere possit. Illud nobis sufficit, q̄ ad dictos affectus habeamus medicinā, cui aurum, vel pecunia impar est.

Sed quid dicemus de dulcedine mercurii, vel oleo mercurii cristallini fixo? Num illū Theophrastus omnibus reliquis medicamentis, ad Chirurgiam quod refert, præfert? optimo hoc facit iure. Quid de calcinato magno? Præstantissimum mundificatiuum ab illo indigitatur. Quare & illa duo subiungere, non dubitabimus. Paratur vero

*Mercurii cristallini oleum dulce, fixum, seu
dulcedo mercurii*

hoc modo. Cape spiritus salis petreæ partes duas, salis armoniaci purgati partem vnā, simul destilla, & aquam destillatā asserua. Accipe iam mercurii sublimati (eo nimirum modo, quē Theophrastus docuit) quantum vis, & affunde aquæ prædictæ tantum, quantum tres latos digitos æquat, illud clauso vase horis octo digere, distilla, residuum tere, & rursus aquā affunde, idq; tātisper reitera, donec omne sublimatum in fundo fixum remaneat. Fixum hunc sublimatum per horā vnā, aut alteram leuiter reuerberato, deinde terito ac spiritum vini affundito, quem multoties ab mercurio separare non dubitabis, donec in olei formam abire videas. Oleum hoc fixum est ac dulce. Opus est, vt semper nouum affundas vini spiritum, intra & extra corpus hoc oleo, vti, præter omne periculum tuto & suauiter potes Valet.

ad dolores podagricos,

gallicum morbum,

cancrum,

noli me tangere,

fistulas &

quæuis inueterata vlcera.

Calcinatum magnum

quid est? mercurius sublimatus, fixus & dulcis, vti modo dictum est, priusq̄ in oleum redigitur. Non alumen calcinatum, non victriolum, non præcipitatum argentum viuum. Vfus eius

in omnibus vlceribus sordidis & carnofis
consolidatione

accidentium præseruatione

magnus est; ambulentia & corradentia vlcera quod attinet,
multum potest, quare eius vsur I Medicum remitemus.

Aurum potabile, quinta essentia auri, sulphur auri.

Theophrastus noster Germanus in libello de morbis amentium, vti & in aliis locis aurum potabile ad plurimos & grauissimos affectus non modo commendat, sed etiam ab auri quinta essentia seiungit, vt aurum potabile, quinta essentia auri, & sulphur auri tria diuersa medicamenta, diuersisque modis præparata esse videatur. Imo in archidoxis suis docet modum aliquem parandi quintam essentiam auri & reliquorum metallorum, quam tamen essentiam etiam auri sulphur appellat, ostendit etiam methodum conficiendi auri potabilis. Sed Theophrasti aurum potabile nihil aliud est, quam liquor auri, quem alii philosophi potabile aurum vocare noluerunt. Nam aurum potabile non est, quando aurum liquidum est, & bibi potest, sed purissima & subtilissima auri substantia, quæ etiam sicca in quemuis liquorem proiecta statim dissoluitur, & colore rubicundissimo illum liquorem imbuat, vt Doctissimus & Clarissimus vir Thomas Antonius Londinensis Medicinæ D. doctissime ex Raymundi Lullii, & aliorum philosophorum scriptis in libello suo de auro potabili ostendit. Imo Paracelso aurum potabile, quinta essentia & sulphur aliquando eadem sunt, nulla adhibita differentia, quam ipsius sanam sententiã nos hoc in loco amplectimur, cæsura collegit Medici Londinensis, quam de Dn. Antonii auro potabili scripserunt, aliud aurum rationale & in natura non existentis fingentes, nihili facientes. Nam quid illa ad nos, cum ipsi rei effectus sufficiens nobis veritatis testimonium perhibeant? Apponemus

Aurum potabile à Duce Richardo Comite Palatino I. Iulii, anno 1572.

Ludouico Palatino transmissum.

quod

quod ipse dux præparauit, & fit hoc modo. Recipe vini veteris optimi mensuras quindecim sepone in clauso vase, vt per octiduum putrescat, deinde suauissimo calore per spongiam, vel chartam spiritus elice, vt demum & dimidia mensuræ pars phlegmatis alembicum transcendat. Hoc facto remoue recipientem, & alium appone, in quem omne residuum phlegma destillabis, vt vini terra in fundo vasis, mellis instar remaneat. Terram hanc exime, in concha vitrea, vel deuitreata leniter exicca ne candefiat. Postea accipe huius terræ partem & affunde phlegmatis quantitatem, quam rursus per destillationem ab ea separato ad tertiam vsque vicem vbi ignem augebis, vt terra ad albedinem calcinetur. Alteram terræ partem in cella pone in arenam humidam, & inuenies lapillos, quos probe lotos sicca calore lento, ne dissoluantur, aut arefiant. Accipe hosce lapillos & terram albam tere, & affunde spiritum vini optime rectificatum, vt tres digitos emineat, pone in arena calida ad triduum, & videbis spiritum coloratum, qui suum sal è terra extraxit. Effunde coloratum hunc spiritum, & alium eius in locum substitue, donec amplius nullo colore imbuatur. Confunde ipsas extractions, & in cornuta colloca probe loricata, spiritusque lento calore prouoca, & demum ita ignem auge, vt solent, qui aquam fortem parant, & omnis vini virtus ac essentia in recipientem propelletur, quam probe probeque asservabis.

Iam accipe aurum optime per antimonium purgatum, redactum illud in tenuissimas laminas in frustula scinde. Huius auri accipe lotonem vnum, argenti viui lotones quinque, fiat amalgama.

Postea sulphur, in concha deuitreata fusum ter in vinum, totiesque in vini spiritum funde, & erit paratum. Recipe amalgama prædictum, & huius sulphuris drachmas tres, fluat sulphur, & ei amalgama comisce seper terendo, donec in nigredinem abeat, in mortario hoc compositum frige factum tere, vt fiat puluis, quæ

is

in sublimatorio, vel tigillo etiam atq; etiam lutato colloca in ignem circulare, quasi animus esset cementare, ad tres horas quibus preterlapsis, ignem omnino admoue, vt ad duas horas, vas candescat. Postea accipe calcem auri, quam in vasis fundo reperies, & adiunge ipsi argenti viui lotones quatuor, vt amalgama fiant, quod cum duabus sulphuris drachmis commisce, vt prius; tere, & ad quartam vicem calcina, & accipies auri calcem subtilissimam, quam aliquot horis reuerberato, vt rubea fiat, & merito auri crocus appellari queat. Hic optimus & tutissimus est auri calcinandi modus. Crocum solis eo modo paratum pone in vitro, & affunde quintam vini essentiam, ad eminentiam trium digitorum, colloca bene lutato vase in calore leni ad triduum, & colorabitur vini essentia, quam a calce remouebis, aliam suffundes, donec vltius non coloretur, calx alba in fundo conspiciatur. Hoc est aurum potabile, quinta essentia sulphur & oleum auri. Extractiones hasce colloca in Mariæ balneo, & vini essentiam abstrahe, vt auri tinctura in fundo instar olei remaneat. Iam accipe essentiam vini, pone in cucurbitam, cui duo capitella, cum duobus recipientibus diligenter annecte, & tribus horis leniter destilla, videbisq; vini essentiam inferiorem recipientem petere, spiritum autem vini in superiorem, in quo auri essentia esse debet, ascendere, quæ cum vnitur, & in aureum abit oleum. Pone postea in vase loricato, & alembico allutato quatuor horis in arena destilla, totumq; compositum per alembicum in vas recipiens delabatur, quod in Mariæ balneo facile separari potest.

Hæc sunt, quæ tibi æquissime lector, reuelare, & publici iuris fieri volui, Deus Ter O. M. Spagyry summus, & Medicus primus faxit, vt hæc atque alia eius dona in nominis ipsius sanctissimi gloriam, & proximi emolumentum vergant: Amen.

